

SÅ HÄR SER VÄSTERÅS STAD PÅ

Korruption, muta – ekonomisk brottslighet

kopplat till anställda, uppdragstagare eller förtroendevalda
i verksamhet där Västerås stad har ansvaret.



VÄSTERÅS STAD

Korruption är missbruk av förtroendeställning för egen eller närståendes vinning. Den vanligaste formen av korruption är muta.

Andra former av korruption är stöld, förskingring, bedrägeri, trolöshet mot huvudman och brott mot regelverk.

Närliggande frågor är jäv och vissa bisysslor.

Vad säger lagen om mutor?

Svensk lagstiftning mot mutor är sträng. Det är straffbart både att ta emot och ge mutor. Lagregler om att ta emot eller ge en muta finns i 10 kap brottsbalken. Reglerna omfattar arbetstagare och uppdragstagare, oavsett om de är anställda i offentlig eller privat tjänst och oberoende av befattning eller anställningsform. Reglerna omfattar även förtroendevalda.



Mutbrott begås när någon för egen del, eller för annans räkning, tar emot en otillbörlig förmån eller belöning för sin tjänsteutövning. Detsamma gäller om personen begär en otillbörlig förmån eller låter sig bli utlovad en sådan förmån. Det behöver inte finnas något orsakssammanhang mellan den otillbörliga förmånen och det sätt på vilket arbetstagaren utför sitt arbete. Att arbetstagaren betraktar sig som omutlig och inte anser sig påverkad av förmånen saknar betydelse. Det hjälper inte heller om arbetstagaren tar emot eller utnyttjar en otillbörlig förmån på fritiden, det kan ändå anses som en muta.

Vad är mutor?

Lagstiftningen talar om tagande och givande av muta.

TAGANDE AV MUTA är om någon till sig själv eller till någon närstående begär eller tar emot en förmån som ges i syfte att påverka någon i dennes tjänsteutövning.

GIVANDE AV MUTA är att ge eller utlova en förmån med syfte att påverka någon i dennes tjänsteutövning.

Varför måste mutor förhindras?

Som anställd, uppdragstagare eller förtroendevald får man aldrig missbruka sin ställning. Det ska inte ens kunna misstänkas att någon låtit sig påverkas i sin tjänsteutövning av förmåner från utomstående. Förtroendet för saklighet och opartiskhet får inte rubbas.

Var går gränsen mellan en tillåten förmån och en muta?

En otillbörlig förmån är en förmån som är oacceptabel utifrån rimliga normer. Gränsen för när en förmån blir en muta är flytande och kan växla från tid till annan liksom mellan olika arbetsuppgifter och är beroende av den befattning som mottagaren av en förmån har.

I varje enskilt fall måste en samlad bedömning göras. Det går inte heller att bestämma belopps- eller värdegränser för vad som ska anses som en otillbörlig förmån. Även en förmån av lågt värde kan vara en muta om den kan ge en känsla av tacksamhetsskuld och kan antas påverka mottagaren och dennes handlande i tjänsten.

Vid myndighetsutövning, till exempel handläggning av stöd, – tillstånds- eller tillsyns-ärenden, samt vid hantering av andra känsliga arbetsuppgifter, såsom upphandling, kan alla typer av förmåner, även en enkel bricklunch utgöra en möjlig muta.

Om arbetsuppgifterna inte består av myndighetsutövning och inte heller på annan grund är känsliga, är följande förmåner för tjänstemän, uppdragstagare och förtroendevalda normalt inte att betrakta som muta:

- Enstaka befogade arbetsmåltider av vardaglig karaktär.
- Enklare reklamföremål och mindre varuprover.
- Sedvanliga gåvor av lågt värde, exempelvis minnesgåvor.
- Enklare uppvaktning på högtidsdagar eller vid sjukdom.
- Kaffebröd, blommor och liknande av lågt värde.

Exempel på förmåner som alltid är otillbörliga:

- Alla typer av penninggåvor, värdepapper och liknande.
- Rätt att förfoga över båt, fritidshus, fordon och liknande för privat bruk.
- Helt eller delvis betalda nöjes- eller semesterresor.
- Förmåner med rätt att ta med medföljande, till exempel make eller maka.

Exempel på en förmån som kan vara tillåten under vissa förutsättningar;

- Konferens och mässbesök bekostade av leverantörer som Västerås stad har avtal med, eller i framtiden kan tänkas teckna avtal med, kan vara tillåtna om det kan anses som en befogad åtgärd. Om det är ett seriöst program, inte för många kringarrangemang av nöjeskaraktär och personen har nytta av det i sitt arbete. Inbjudan ska ställas till arbetsgivaren som bedömer om och i så fall vem som ska delta. Kostnader för resa och uppehälle ska bekostas av arbetsgivaren.

Västerås stad rekommenderar anställda, uppdragstagare och förtroendevalda att använda sig av en enkel checklista:

- ✓ Är det lagligt?
- ✓ Känns det bra?
- ✓ Skulle du vilja att det granskades?
- ✓ Fråga dig själv varför du ger/får den här förmånen, vad är syftet?
- ✓ Finns det någon koppling mellan förmånen och tjänsteutövningen?
- ✓ Riskerar du att påverka/bli påverkad i tjänsteutövningen?

Varje förmån som är det minsta tveksam ska betraktas som otillbörlig.

Hur vill Västerås stad att anställda, uppdragstagare eller förtroendevalda hanterat en situation där de erbjuds en förmån som kan vara otillbörlig?

Det ställs mycket höga krav på saklighet och opartiskhet på anställda, uppdragstagare och förtroendevalda inom offentlig förvaltning.

De ska tacka nej till förmånen. Då riskerar de inte att utsätta sig för misstanken om muta.

Vad kan hända den som ger eller tar emot en muta?

Det finns risk för straffrättsliga, arbetsrättsliga och skatterättsliga konsekvenser både för den som ger en muta och den som tar emot en muta. Straffet för mutbrott är böter eller fängelse i högst två år. Om brottet är grovt blir straffet längre.

I en domstolsprövning hjälper det inte att man som mottagare kan visa att man inte låtit sig påverkas av förmånen. För straffbarhet är det tillräckligt att det funnits en möjlighet för mottagaren att i sin tjänsteutövning gynna givaren.

Risken för att en förmån betraktas som otillbörlig är större om den lämnas till en anställd eller förtroendevald i offentlig förvaltning, till exempel en kommun, än om den lämnas till en anställd i ett privat företag.

Vad gör Västerås stad för att förebygga korruption?

Regler och information om vad som gäller för anställda, uppdragstagare och förtroendevalda i Västerås stad är viktiga för att förebygga korruption. Reglerna måste göras kända. Information publiceras både på Västerås stads hemsida och på Västerås stads intranät. Den delges samtliga nya chefer och övrig personal vid arbetsplatsträffar och liknande. Informationen följs upp årligen.

Anställda, uppdragstagare och förtroendevalda kan läsa mer om sitt ansvar i foldern "Korruption, muta – ekonomisk brottslighet, berör det mig?".

Västerås stad arbetar systematiskt med riskanalyser och intern kontroll. En viktig del av arbetet med en fungerande intern kontroll är att ha rutiner och kontroller som begränsar riskerna för korruption. En god kontrollmiljö är också en viktig del av den interna kontrollen. Den inkluderar hur chefer och anställda hanterar eventuella misstankar om korruption och ekonomisk brottslighet.

Alla anställda, uppdragstagare och förtroendevalda i Västerås stad har ett ansvar att kontinuerligt utveckla verksamheten. Inte bara för att bli effektivare utan även för att minska olika risker. Om du som invånare i Västerås, anställd, uppdragstagare eller förtroendevald ser ett behov av att utveckla eller ändra en process, exempelvis för att begränsa risken för korruption eller muta, kan du bidra genom att uppmärksamma berörda personer.

Vart vänder jag mig.....

... med frågor, synpunkter eller anmälan om korruption och muta?

Som invånare i Västerås; Lämna dina frågor, synpunkter eller anmäl missförhållanden genom e-tjänsten "Synpunkter och förslag" på Västerås stads hemsida eller i appen "Mitt Västerås". Det finns även en folder "Vi vill veta vad du tycker" där du kan skriva in dina synpunkter. Foldern kan skickas in anonymt och kostnadsfritt till Västerås stad. Foldern kan bland annat hämtas i Stadshusentrén Fiskartorget 1 i Västerås eller beställas genom att ringa 021-39 00 00.

Som anställd, uppdragstagare eller förtroendevald; diskutera med närmaste chef eller en av stadens jurister. Om du inte vill lämna dina synpunkter till någon av dessa kan du använda samma kontaktvägar som övriga invånare i Västerås.

Läs mer:

- Om mutor och jäv – vägledning för anställda i kommuner, landsting och regioner. Den kan laddas ner gratis på www.skl.se
- www.institutetmotmutor.se

Du kan göra skillnad!



VÄSTERÅS STAD

Stadsledningskontoret
Stadshuset, 721 87 Västerås
Kontaktcenter: 021-39 00 00
www.vasteras.se